

ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತಾವು ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ, ಆದರೆ ಅವುಗಳ ವಿಯೋಗವಾಗುವ ಸಮಯವು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬಂದೇ ಬರುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಯಾವವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಮತೆ ಮಾಡಿ ಮೋಸ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಯಾವವುಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಐದೂ ಪ್ರಕಾರದ ಪಾಪ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವವು. ಸಮಸ್ತ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ವಿಯೋಗದ ದಿವಸದಂದು ಯಾರೂ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ತೀರ್ಯಂಚಗತಿಗೆ ಕಾರಣವಿರುವ ಇಷ್ಟವಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕ್ಲೇಶಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

ಹೀಗೆ ಭಾವನೆ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಈ ಶರೀರವು ನೀರ ಮೇಲಿನ ಗುಳ್ಳೆಯಂತೆ ಇದೆ. ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ಧನ ಸಂಪತ್ತುಗಳೆಲ್ಲವು ಇಂದ್ರಜಾಲದ ರಚನೆಯಂತಿದೆ. ನೋಡು-ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಅದೃಶ್ಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಈ ಪತ್ತೀ-ಪುತ್ತ-ಕುಟುಂಬ ಮೊದಲಾದವರು ಪ್ರಚಂಡ ಪವನಾಹತಿಯಿಂದ ಎದ್ದು ಬೀಳುವ ಸಮುದ್ರದ ಆಲೆಗಳ ಸಮಾನ ಚಂಚಲರಿದ್ದಾರೆ. ವಿಷಯಗಳ ಸುಖವು ಸಾಯಂಕಾಲದ ಕಿಸುಸಂಜೆಯ ರಂಜನೆಯಂತೆ ವಿನಾಶವಿಲವಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ವಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಶೋಕ ಮಾಡುವುದು ವೃಥವಿದೆ. ಶರೀರ ಧಾರಣ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ದುಃಖ ಮತ್ತು ಮರಣವಂತೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿಯೇ ಆಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ದುಃಖದ ಹಾಗೂ ಮರಣದ ಭಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಯಾವುದರಿಂದ ಶರೀರ ಧಾರಣ ಮಾಡುವುದರದೇ ಅಭಾವವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಅಂಥ ಉಪಾಯದ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ಎಲೈ ಆತ್ಮನೇ! ಯಾವ ಕರ್ಮವನ್ನು ಯಾವನೋ ದೇವ, ದಾನವ, ಮಂತ್ರ, ತಂತ್ರ, ಔಷಧ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ತಡೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ; ಆದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದ (ತಮಗೆ ಬೇಕಾದವರ) ಮರಣವಾದ ಮೇಲೆ ಶೋಕದಿಂದ ದುರ್ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಹುಚ್ಚರ ಹಾಗೆ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಿದಂತಿದೆ, ಶೋಕ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ವಿಲಾಪ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಯಾರಾದರೂ ದಯೆ ಮಾಡಿ ಸತ್ತವರನ್ನು ಜೀವಂತ ಮಾಡುವರೇನು? ಶೋಕ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷಗಳೆಲ್ಲವು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ.

ಉತ್ಪನ್ನರಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಮರಣದ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಉತ್ಪನ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಎಷ್ಟು ಸಮಯವು ವೃತ್ತಿವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಅಷ್ಟು ಮರಣದ ದಿವಸವು ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಫಲ, ಪುಷ್ಪ, ಪತ್ರಗಳುತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದೇ ಬೀಳುತ್ತವೆ; ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಕುಲರೂಪದ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಪುತ್ರ, ಪೌತ್ರ ಮೊದಲಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನರಾದವರೆಲ್ಲರು ಒಂದು ದಿವಸ ಅವಶ್ಯ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರಲ್ಲಿ ಶೋಕ ಮಾಡುವುದು ವೃಥವಿದೆ.

ಭವಿತವ್ಯತೆಯು ದುರ್ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕರ್ಮಗಳ ಅಧೀನವಿದೆ. ಕರ್ಮದ ಉದಯವಾದ ಮೇಲೆ ಅದರ ಫಲವು ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ, ಅದನ್ನು ತಡೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಯದ ಅಧೀನವಾಗಿ ಇಷ್ಟ ವಸ್ತುವಿನ ನಾಶವಾದಾಗ ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ವಿಲಾಪ ಮಾಡಿ ಶೋಕ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಇದೆ, ಇದನ್ನು ಯಾರು ನೋಡುವರು? ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕರ್ಮದ ಉದಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವನ ಆಯುವಿನ ಕೊನೆ ಬರುವುದು, ವಿಯೋಗದ ಸಮಯ ಬರುವುದು ಆಗ ಅದನ್ನು ಯಾರು ತಡೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ? ಆದುದರಿಂದ ದುಃಖ ಬಿಟ್ಟು ಪರಮ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು.

ಧನೋಪಾರ್ಜನೆಯ ಸಲುವಾಗಿ, ಪರಿಗ್ರಹದ ವೃದ್ಧಿಯ ಸಲುವಾಗಿ, ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲದವರೆಗೆ ಜೀವಂತವಿರುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಹಾ ಸಂಕ್ಷೇಪಪೂರ್ವಕ ದುರ್ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವವರೆಲ್ಲರು ಮಹಾ ಮೂಢರಿದ್ದಾರೆ. ಪುಣ್ಯದ ಉದಯವಿಲ್ಲದೆ ದುಃಖಿಯಾಗಿ ಇಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹೋದ ವಸ್ತುವು ಹೇಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು? ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟನು ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ, ಅವನನ್ನು ಸುಟ್ಟು

ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಪರಮಾಣುವು ಧೂಮ್ರ, ಭಸ್ಮ ಮೊದಲಾದುವಾಗಿ ಹಾರಿ ಹೋಗಿವೆ, ಅವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಯಾರು ಶೋಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅವರ ಸಮಾನರಾದ ಮೂರ್ಖರು ಮತ್ತೆ ಯಾರು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ ?

ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಇಂದ್ರಜಾಲದ ಸಮಾನವಿರುವುದೆಂದು ನೋಡಿದರೂ ಶೋಕ ಹೇಗೆ ಮಾಡುವುದು ? ಒಂದು ವೇಳೆ ಮರಣದ, ವಿಯೋಗದ, ಹಾನಿಯ ದಿನವು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅದನ್ನು ಒಂದು ಕ್ಷಣವಾದರೂ ನಿವಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಾವ ಇಂದ್ರ, ಜಿನೇಂದ್ರ, ನರೇಂದ್ರರೂ ಸಮರ್ಥರಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ವಿಲಾಪ ಮಾಡುವಂಥವರು ನಿರ್ಜನ ವನದಲ್ಲಿ ಕೂಗಿ-ಕೂಗಿ ಅಳುವವರ ಸಮಾನರಿದ್ದಾರೆ, ಅವರ ಮೇಲೆ ಯಾರು ದಯೆ ಮಾಡುವರು ? ಪೂರ್ವೋಪಾರ್ಜಿತ ಕರ್ಮವಂತೂ ಅಚೇತನವಿದೆ, ಅದರಲ್ಲಿಯಂತೂ ದಯೆಯಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ವಸ್ತುವಿನ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋದರೆ ಎಲ್ಲಿ ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಶೋಕ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ವಸ್ತುವಿನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು, ತಮಗೆ ಸುಖವಾಗುವುದು, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು-ಕೀರ್ತಿ ಯಾಗುವುದು, ಧರ್ಮದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು ಅಲ್ಲಿಯಂತೂ ಇಷ್ಟವಿಯೋಗದ ಸಲುವಾಗಿ ಶೋಕ ಮಾಡುವುದು ಕೂಡ ಒಳ್ಳೆಯದಿದೆ.

ಶೋಕ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಯಾವುದರದೂ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮದ ನಾಶ, ಬುದ್ಧಿಯ ನಾಶ, ಶರೀರದ ನಾಶ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ನಾಶ, ಕಣ್ಣುಗಳ ಜ್ಯೋತಿಯ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಪ್ನವಾಗಿ ಘೋರ ದುಃಖ, ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ದುರ್ಗತಿ, ಇತರರು ಕೇಳುವಂಥವರಲ್ಲಿ ಕ್ಲೇಶ, ತಮಗೆ ರೋಗದ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಬಲ-ವೀರ್ಯಗಳ ನಾಶ, ವ್ಯವಹಾರ ಮತ್ತು ಪರಮಾರ್ಥ ಇವೆರಡರ ನಾಶ, ದೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ನಾಶವಾಗುವಿಕೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ದುಃಖಗಳ ಕಾರಣವು ಒಂದು ಶೋಕವಿದೆ, ಇಂಥ ಶೋಕವನ್ನು ಎಂದೂ ಮಾಡಬಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ಇದು ತಿರ್ಯಂಚ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಉಪಾರ್ಜನೆ ಮಾಡಿಸುವಂಥ ಇಷ್ಟವಿಯೋಗಜನಾಮದ ಆರ್ತ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉಚಿತವಿಲ್ಲ.

ಇಷ್ಟದ ವಿಯೋಗವಂತೂ ಪಾಪದ ಫಲವಿದೆ. ಅದರ ಶೋಕ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಏನಾಗುವುದು ? ಒಂದು ವೇಳೆ ಪಾಪಕರ್ಮದ ನಾಶ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೆ ಪುನಃ ಇಷ್ಟವಿಯೋಗ ಮೊದಲಾದ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಲಾರೆ. ಯಾರು ಇಷ್ಟವಿಯೋಗದಿಂದ ದುಃಖರೂಪದಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ಎಂಥ ಅಸಾತಾ ಕರ್ಮದ ಬಂಧ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದರೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಭವಗಳವರೆಗೆ ದುಃಖದ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನೇ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

ಕ್ಷಣಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆಯುವು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಅದು ಕಾಲದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವಿದೆ. ದೇಹಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಮರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗದಂಥವರು ಕಳೆದ ಅನಂತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ದೇವ ಹಾಗೂ ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೂ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಾರೆ; ಮನುಷ್ಯ ತಿರ್ಯಂಚ ಮೊದಲಾದವರು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ವಿಹರಿಸುತ್ತಾರೆ; ಮೀನು, ಮೊಸಳೆ ಮೊದಲಾದವು ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಿಹರಿಸುತ್ತವೆ; ಆದರೆ ಮರಣವಂತೂ ಸ್ವರ್ಗ, ನರಕ, ಆಕಾಶ, ಪಾತಾಳ, ಜಲ, ಸ್ಥಲಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಯಾರೂ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ.

ದಿವಸಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತಿವೆ ಅವು ಆಯುವಿನ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಉರುಳಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಲಿವೆ. ಸಾಗರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಆಯು, ಅನಿಮಾ ಮೊದಲಾದ ಸಹಸ್ರಾರು ಋದ್ಧಿಗಳ ಧಾರಕ, ಅಸಂಖ್ಯಾತ ದೇವಗಳಿಂದ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಂಥವರದೂ ವಿನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಕ್ರಿಮಿಯಂತಿರುವ ಮನುಷ್ಯ ಹೇಗೆ ಸ್ಥಿರವಿರುವನು ? ಯಾವ ಪವನದಿಂದ ಪರ್ಪತವೇ ಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಣ ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿಯ ಸಮೂಹವು ಹೇಗೆ ನಿಲ್ಲುವುದು ? - ಎಂದು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿ ಇಷ್ಟವಿಯೋಗವಾದ ಮೇಲೆ ಆರ್ತ ಧ್ಯಾನವನ್ನೆಂದೂ ಮಾಡಬಾರದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇಷ್ಟವಿಯೋಗಜ ಆರ್ತ ಧ್ಯಾನದ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಜಯಿಸುವ ಭಾವನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ರೋಗಜನಿತ ಆರ್ತಧ್ಯಾನ : ಈಗ ಮೂರನೆಯ ರೋಗಜನಿತ ಆರ್ತ ಧ್ಯಾನದ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ರೋಗಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ, ಆಗ ರೋಗವು ನಾಶವಾಗುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಸಂಕ್ಷೇಪರೂಪದ ಪರಿಣಾಮವಾಗುವುದು ಅದು ರೋಗಜನಿತ ಆರ್ತ ಧ್ಯಾನವಿದೆ. ದಮ್ಮು, ಕೆಮ್ಮು, ಜ್ವರ, ವಾತ, ಪಿತ್ತ, ಕಫ, ಹೊಟ್ಟೆನೋವು, ತಲೆ ನೋವು, ನೇತ್ರ ನೋವು, ಕರ್ಣಶೂಲಿ, ದಂತಶೂಲಿ, ಜಲೋದರ, ಕರೋದರ, ಸಪೋದರ, ಕುಷ್ಠ, ಹುರುಕು, ಕಜ್ಜಿ, ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಪ್ರಾಣ ನಾಶ ಮಾಡುವಂಥ, ಘೋರ ವೇದನೆ ಕೊಡುವಂಥ ರೋಗಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಘೋರ ದುಃಖವುತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ರೋಗಗಳ ಸಂಕಟದಿಂದ ಶ್ವಾಸ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಕಠಿಣವಾಗುತ್ತದೆ, ನಿರಂತರ-ಕುಳಿತರೆ-ಮಲಗಿದರೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತೆಯಾಗಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸಮಯದೊಳಗೆ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಪೀಡೆಯ ಚಿಂತನವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆರ್ತ ಧ್ಯಾನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆ ರೋಗ ಜನಿತ ವೇದನೆಯಿಂದ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಕೋಟಿ ಭಟರು, ಮಹಾಶೂರವೀರರು, ಅನೇಕ ಶಸ್ತ್ರಗಳ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಶೂರವೀರರುಗಳ ಧೈರ್ಯವು ಕೂಡ ಚಂಚಲವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ತಪಸ್ವಿಗಳ ಪರೀಷದ ಸಹನೆ ಮಾಡುವಂಥವರ ಧೈರ್ಯವು ಕೂಡ ಚಂಚಲವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ರೋಗ ವೇದನಾಜನ್ಯ ಆರ್ತ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಜಯಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಮಹಾದುರ್ಧರವಿದೆ.

ರೋಗಜನಿತ ವೇದನೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ತಪರಿಣಾಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವುದು ಜಿನೇಂದ್ರ ಭಗವಂತರ ಆಶ್ರಯದಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡವರ ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲದೆ ಇಂಥ ದುರ್ಧರ ವೇದನೆಯಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವುಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನೀ ಪುರುಷರು ಸರ್ವಜ್ಞರ ಆಶ್ರಯ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲೈ ಆತ್ಮನೇ ! ಈ ಘೋರ ಭಯಾನಕ ಅಸಾತಾಕರ್ಮದ ಉದಯದಲ್ಲಿ ವಿಲಾಪ ಮಾಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ದುಃಖ ಯಾರು ದೂರ ಮಾಡುವರು ? ತಳಮಳ ಮಾಡಿದರೂ, ಒದ್ದಾಡಿದರೂ ಈ ವೇದನೆಯು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಂಥದಿಲ್ಲ. ಧೈರ್ಯ ತಾಳಿ ಭೋಗಿಸಿದರೂ ಭೋಗಿಸಬೇಕಾಗುವುದು, ಅಧೀರನಾಗಿ ಭೋಗಿಸಿದರೂ ಭೋಗಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. **ರೋಗವಂತೂ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಗೆ ಅದು ದೇಹವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಹುದು, ನಿಮ್ಮ ಆತ್ಮನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಆತ್ಮನಂತೂ ಜ್ಞಾಯಕ ಸ್ವಭಾವನಿದ್ದು ಅವಿನಾಶಿಯಿದ್ದಾನೆ.** ಆದರೆ ಈ ದೇಹದ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಮೋಸ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ಅಧೀರತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಧೈರ್ಯ ಧಾರಣ ಮಾಡು.

ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕೋಟ್ಯಂತರ ರೋಗಗಳ ಉದಯ ಮತ್ತು ಭೇದನ-ಭೇದನ ಮೊದಲಾದ ದುಃಖವನ್ನು ನರಕದಲ್ಲಿ ಭೋಗಿಸಿದೆ. ತಿರ್ಯಂಚಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ರೋಗಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಘೋರ ದುಃಖವನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಇತರರಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಕರ್ಮ ದಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಈ ಕರ್ಮಮಯ ಶರೀರವು ನಿಮ್ಮ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅನಂತ ಕರ್ಮ ಪರಮಾಣುಗಳಿಂದ ಬಂಧಿಸಿ ತನ್ನ ಅಧೀನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ, ಅದು ಹೇಗೆ ಓಡಗೊಡುವುದು ? ಈ ಕರ್ಮವಂತೂ ಮರಣವಾದ ಮೇಲೆ ಕೂಡ ಬಿಡಲಾರದು. ಮರಣವಾದ ಮೇಲೆ ಶರೀರವು ಬಿಡುವುದು ಎಲ್ಲಿ ಅನ್ಯ ಶರೀರವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡುವೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಈ ಕರ್ಮವಂತೂ ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರುವುದು. ರೋಗದ ವೇದನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಧೈರ್ಯ ಧಾರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಕರ್ಮಗಳ ನಿರ್ಜರೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಗ್ಗೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಮುನಿರಾಜರಂತೂ ಗ್ರೀಷ್ಮದಲ್ಲಿ ಆತಪದ ವೇದನೆ ಮತ್ತು ಶೀತಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಶೀತದ ವೇದನೆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯಂತೂ ನಿಮ್ಮ ಕರ್ಮವು ತಾನೇ ಉದಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ ಅದನ್ನು ಶೂರತನದಿಂದ ಜಯಿಸಬೇಕು. ಅದೆಷ್ಟೋ ಮನುಷ್ಯರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಏಕಾಕಿಯಿದ್ದಾರೆ, ವಾಸದ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ, ತಿನ್ನುಣ್ಣಲು ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ, ಯಾರೂ ಕೇಳುವಂಥವರಿಲ್ಲ, ಯಾರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಂಥವರಿಲ್ಲ, ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದು ರೋಗದ ಕ್ಲೇಶವು ಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ, ಯಾರೂ ನೀರು

ಕುಡಿಸುವಂಥವರೂ ಇಲ್ಲ, ಅವರ ವಿಲಾಪವನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ ? ಇಂಥ ದುಃಖ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮನ್ನು ಆಸಹಾಯ, ವಿವಾಕೀ, ನಿರ್ಧನರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬೇಕು.

ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರವಂತೂ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವಿದೆ, ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಆಹಾರವಿದೆ, ರೋಗದ ಔಷಧವಿದೆ, ಶೀತ-ಉಷ್ಣದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿವೆ, ಸೇವೆ ಮಾಡುವಂಥ ಸೇವಕರಿದ್ದಾರೆ, ಪತ್ನೀ-ಪುತ್ರ-ಮಿತ್ರರುಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಮಲ-ಮೂತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವಂಥವರಿದ್ದಾರೆ, ಈಗ ನೀವು ಸಮತೆಯ ಭಾವದಿಂದ ವೇದನೆಯನ್ನು ಸಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಅಧೀರತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ದೈರ್ಯ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ ರೋಗಜನಿತ ಆರ್ತ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದೇ ಯೋಗ್ಯವಿದೆ. ಧರ್ಮಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದರ ಫಲವು ಇದೇ ಇದೆ.

ಯಾರಿಗೆ ಯಾರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಂಥವರಿಲ್ಲ, ಅವರು ಕೂಡ ದೈರ್ಯಧಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲೈ ಆತ್ಮನೇ! ಜನಧರ್ಮವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಯೂ ಮತ್ತು ಕರ್ಮದ ಉದಯವನ್ನು ಯಾರಿಂದಲೂ ತಡೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಕೂಡ ಅಧೀರತೆಯನ್ನೇಕೆ ಧಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ ? ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಕೆಲವರು ಅದೇಷ್ಟೋ ರೋಗದ ವೇದನೆ ಭೋಗಿಸುತ್ತ ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ತಿರ್ಯಂಚದಲ್ಲಿ ಘೋರ ರೋಗದ ವೇದನೆ, ರೋಗಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಜನವನದಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿ ಬೀಳುವುದು, ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮೋಸ ಹೋಗುವುದು, ಶಿಶೋಷ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿರುವುದು, ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಅನೇಕ ಜೀವಗಳು ಹರಿದು ತಿನ್ನುವುದು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಘೋರ ವೇದನೆಯನ್ನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜೀವಗಳು ಭೋಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಂಸಾರವಂತೂ ದುಃಖಗಳಿಂದಲೇ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ ನೀವು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಭೋಗಿಸದಂಥ ರೋಗವು ಯಾವುದಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ರೋಗದಲ್ಲಿ ಜನಧರ್ಮವೇ ಆಶ್ರಯವಿದೆ, ಜಿನೇಂದ್ರರ ವಚನಗಳನ್ನೇ ಜನ್ಮ-ಜರೆ-ಮರಣ-ರೋಗಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವಂಥವೆಂದು ತಿಳಿ, ಅನ್ಯ ಔಷಧ, ಉಪಾಯಗಳಂತೂ ಸಾತಾಕರ್ಮದ ಸಹಾಯತೆಯಿಂದ ಅಸಾತಾಕರ್ಮದ ಉದಯವು ಮಂದವಾದ ಮೇಲೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅಸಾತಾದ ಪ್ರಬಲ ಉದಯದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಫಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅಶುಭಕರ್ಮದ ನಾಶದ ಕಾರಣವಿರುವ ಪರಮ ಸಮತಾಭಾವವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ರೋಗಜನಿತ ಆರ್ತ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಜಯಿಸುವ ಭಾವನೆ ಹೇಳಲಾಯಿತು.

ನಿದಾನಜನಿತ ಆರ್ತ ಧ್ಯಾನ : ಈಗ ನಾಲ್ಕನೆಯ ನಿದಾನಜನಿತ ಆರ್ತ ಧ್ಯಾನದ ಸ್ವರೂಪದ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವರ್ಗದ ಭೋಗಗಳ ಇಚ್ಛೆ ಮಾಡುವುದು, ಅಪ್ಸರೆಯರ ನೃತ್ಯ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ನೋಡುವ ಇಚ್ಛೆ ಮಾಡುವುದು, ತಮ್ಮ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಬಯಸುವುದು, ಅತಿಶಯ ಸುಂದರರೂಪ ಬಯಸುವುದು, ಅಖಂಡ ಐಶ್ವರ್ಯ ದೊಡನೆ ರಾಜ್ಯವಿಭೂತಿಯ ಇಚ್ಛೆ ಮಾಡುವುದು, ವಾಸಿಸಲು ಸುಂದರ ಮನೆ ಬಯಸುವುದು, ರೂಪವತಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ಕೋಮಲ ಸುಕುಮಾರ ಅಂಗದ ಸ್ಪರ್ಶ ಬಯಸುವುದು, ಶಯ್ಯೆ, ಆಸನ, ಆಭರಣ, ವಸ್ತ್ರ, ಸುಗಂಧ, ಮಿಷ್ಠಾನ್ನದ ಭೋಜನ ಬಯಸುವುದು, ಅನೇಕ ರಸಯುಕ್ತ ಕ್ರೀಡೆ ವಿಹಾರ ಬಯಸುವುದು, ವೈರಿಗಳ ತಿರಸ್ಕಾರ-ಮರಣ ಬಯಸುವುದು, ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ವಿಪುಲ ವೈಭವ ಬಯಸುವುದು, ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಉಚ್ಚತೆ ಬಯಸುವುದು, ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆ ಮನ್ನಿಸುವವರ ವಿಜಯ ಬಯಸುವುದು, ಇತರರ ತಿರಸ್ಕಾರ ಬಯಸುವುದು, ಮದವನ್ನು ಪುಷ್ಟಗೊಳಿಸುವಂಥ ಸಮಸ್ತ ಪಂಡಿತರ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವಂಥ ವಿದ್ಯೆ ಬಯಸುವುದು, ರಾಜನೀತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಅಧೀನ ಬಯಸುವುದು, ಅಜೀವಿಕೆಯ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು, ಪರರ ಕುಟುಂಬ ಸಂಪತ್ತಿಯ ನಾಶ ಬಯಸುವುದು, ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ವೃದ್ಧಿ ಬಯಸುವುದು, ಧನದ ಲಾಭ ಬಯಸುವುದು, ತಾನು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಬದುಕಿರಲೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು, ತಮ್ಮ ವಚನದ ಸಿದ್ಧಿ ಬಯಸುವುದು, ತಮ್ಮ ಕಪಟ-ವಂಚನೆಗಳ ಗೌಪ್ಯತೆ ಬಯಸುವುದು, ತಮಗಿಂತ ಅನ್ಯ ಜೀವರುಗಳ ನ್ಯೂನತೆ ಬಯಸುವುದು, ಎಲ್ಲರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಉಚ್ಚತೆ ಬಯಸುವುದು, ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಗಳ

ಅಭಿಲಾಷೆ ಬಯಸುವುದು, ತಮ್ಮ ನಿರೋಗತೆಯನ್ನು ಬಯಸುವುದು, ತಮ್ಮ ಸುಂದರ ರೂಪ, ಸಂಪತ್ತು, ಆಜ್ಞಾಧಾರಕ ಪುತ್ರ, ಚತುರ ಸೇವಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಭವಿಷ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೊರಕಲೆಂದು ಇಚ್ಛೆ ಮಾಡುವುದು ಅದು ನಿಧಾನ ಆರ್ತ ಧ್ಯಾನವಿದೆ.

ಸಂಸಾರ ಪರಿಭ್ರಮಣದ ಕಾರಣ, ಪುಣ್ಯದ ನಾಶ ಮಾಡುವಂಥದ್ದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಎಂದೂ ನಿಧಾನ ಮಾಡಬಾರದು. ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಂತೂ ಪಾಪದ ಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಭೋಗಗಳ ಅಭಿಲಾಷೆ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಅಭಿಲಾಷೆಯ ಪುಷ್ಟಿ ಬಯಸುವುದೆಂದರೆ ತಾವು ಏಕತ್ರ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯದ ನಾಶ ಮಾಡುವುದಿದೆ. ನಿರಪೇಕ್ಷ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಲೇ ಪುಣ್ಯದ ಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಉಚ್ಛತೆಯ ಇಚ್ಛೆ ಮತ್ತು ವಿಷಯಗಳ ಲೋಭವನ್ನು ತೀವ್ರ ಕಷಾಯವುಳ್ಳ-ಪರ್ಯಾಯ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರ ಹೊರತಾಗಿ ಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ? ಈ ವಿಷಯಗಳು ಮತ್ತು ಈ ಅಭಿಮಾನವು ಅದೆಷ್ಟು ದಿವಸಗಳವರೆಗೆ ಉಳಿಯುವುದು?

ಅನಂತಾನಂತ ಪುರುಷರು ಈ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳ, ಬಲವುಳ್ಳ, ರೂಪವುಳ್ಳ, ವಿದ್ಯೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಮರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ, ಇಲ್ಲಿಯಂತೂ ಮರಣವು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬಂದು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇದುವರೆಗೆ ಭೋಗಗಳು ಏನು ಮಾಡಿದವು? ಭೋಗಗಳು ಅತ್ಯಪ್ರಿಯವೆಂದೂ ಮಾಡುವಂಥವೆ, ದುರ್ಗತಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಂತಿವೆ, ಬಯಸುವುದರಿಂದೆಂದೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಜೀವಗಳು ಇಚ್ಛೆಯ ದಾಹದ ಕಾರಣ ಸುಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಮರಣವು ನಿಕಟ ಬಂದಾಗಲೂ ಕೂಡ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಗತ್ತು ಸುಡುತ್ತಲಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಮೂರು ಲೋಕದ ರಾಜ್ಯ ವೈಭವದಿಂದಲೂ ಕೂಡ ತೃಪ್ತಿಯಾಗದಂಥ ತೃಪ್ತಿಯಿದೆ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಯಾರು-ಯಾರಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕದ ರಾಜ್ಯವು ದೊರಕುವುದು? ಈ ಆಚೇತನ ಸಂಪತ್ತು ಧೂಳಿನ ಸಮಾನವಿದೆ, ಇದರಿಂದ ಆತ್ಮನಿಗೇನು ಸಾಧಿಸುವುದಿದೆ? ಏನು ಲಾಭವಾಗುವುದಿದೆ?

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತು, ಅಭಿಮಾನ, ಪರಿಗ್ರಹಗಳು ಮಹಾದುಃಖದಾಯಕವಿವೆ. ತಮ್ಮ ಅವಿನಾಶಿ ಜ್ಞಾನದ ಸಂಪತ್ತು, ಸುಖದ ಸಂಪತ್ತು, ಸ್ವಾಧೀನತೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸುಖಿಯಾಗುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಂತೋಷದ ಸಮಾನ ಸುಖವಿಲ್ಲ, ಸಂತೋಷದ ಸಮಾನ ತಪವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಯಾರು ಇಚ್ಛಾರಹಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ದೊಡ್ಡತಪವಿದೆ. ಅವರು ಕರ್ಮದ ನಿರ್ಜರೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಚ್ಛೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಏನು ದೊರಕುವುದು? ವಿಷಯ ಕಷಾಯಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಅನಂತಾನಂತ ಜೀವಗಳು ತಳಮಳಿಸಿ ತಳಮಳಿಸಿ ಸತ್ತು ದುರ್ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಆದುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಜಿನೇಂದ್ರ ಧರ್ಮದ ಅಭಿರುಚಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಕಳೆದು ಹೋದ ವಸ್ತುವಿನ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ, ಭವಿಷ್ಯದ ಇಚ್ಛೆ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ ಮತ್ತು ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕರ್ಮದ ಶುಭ-ಅಶುಭ ರಸವು ಉದಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ, ಅದನ್ನು ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿ ಭೋಗಿಸಿರಿ. ಈ ಯಾವ ಶುಭ-ಅಶುಭದ ಸಂಯೋಗವಿದೆ ಅದು ನಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವವಲ್ಲ, ಅದಂತೂ ಕರ್ಮದ ಉದಯವಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿ, ಭವಿಷ್ಯದ ಇಚ್ಛೆಯ ಅಭಾವ ಮಾಡಿ ನಿಧಾನ ನಾಮದ ಆರ್ತ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಜಯಿಸಬೇಕಾಗುವುದು.

ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ ಆರ್ತ ಧ್ಯಾನದ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳಿದೆ. ಇವು ಆರನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನದವರೆಗೆ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ. ನಿಧಾನ ಆರ್ತ ಧ್ಯಾನವು ಐದನೇ ಗುಣಸ್ಥಾನದವರೆಗೇ ಇರುತ್ತದೆ, ಆರನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಆರ್ತ ಧ್ಯಾನವು ಕೃಷ್ಣ, ನೀಲ, ಕಾಪೋತ ಈ ಮೂರು ಅಶುಭ ಲೇಶ್ಯಗಳ ಬಲದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಪರೂಪದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಸಮಾನವಿದೆ. ಈ ಆರ್ತ ಧ್ಯಾನವು ಅನಾದಿಕಾಲದ ಅಶುಭ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡದೆಯೇ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಇದರ ಫಲವು ಅನಂತ ದುಃಖಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ತೀರ್ಯಂಜಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಭ್ರಮಣ ಮಾಡುವುದಿದೆ. ಇದು ಕ್ಷಾಯೋಪಶಮಿಕ ಭಾವವಿದೆ, ಇದರ ಕಾಲವು ಅಂತರ್ಮುಹೂರ್ತವೇ ಇದೆ.

ಯಾರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಆರ್ತಧ್ಯಾನವಿರುತ್ತದೆ ಅವರ ಬಾಹ್ಯ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಶೋಕ, ಸಂಶಯ, ಭಯ, ಪ್ರಮಾದ, ಕಲಹ, ಚಿಂತೆ, ಭ್ರಮೆ, ಭ್ರಾಂತಿ, ಉನ್ಮಾದ, ಪುನಃ ಪುನಃ ನಿದ್ರೆ, ಅಂಗಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಜಡತ್ವ ಶ್ರಮ, ಮೂರ್ಚ್ಛೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆರ್ತಧ್ಯಾನದ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳಲಾಯಿತು.

ರೌದ್ರಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಅದರ ಭೇದ : ರೌದ್ರಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸಾನಂದ, ಮೃಷಾನಂದ, ಸ್ತೇಯಾನಂದ, ಪರಿಗ್ರಹಾನಂದವೆಂದು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರಗಳಿದ್ದು ಅವೆಲ್ಲವೂ ತ್ಯಾಗಯೋಗ್ಯವಿವೆ. ಈಗ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಹಿಂಸಾನಂದ ರೌದ್ರಧ್ಯಾನ : ಮೊದಲನೆಯ ಹಿಂಸಾನಂದ ರೌದ್ರಧ್ಯಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು. ತಮ್ಮ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಣಿ ಸಮೂಹದ ಹಿಂಸೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಆನಂದವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ ಅದು ಹಿಂಸಾನಂದ ರೌದ್ರಧ್ಯಾನವಿದೆ. ಹಿಂಸೆಯ ಕಾರಣವಿರುವ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವಿರುವುದು; ಒಡ್ಡುಹಾಕುವಲ್ಲಿ, ಕೆರೆ, ಬಾವಿ, ಕೊಳ, ನದೀ, ನಾಲೆ, ಕಾಲುವೆ ಆಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವಿರುವುದು; ವನ ಕತ್ತರಿಸುವಲ್ಲಿ, ಉಪವನ ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ, ನೆಲ ಆಗಿದು ಮಾರ್ಗ ಮಾಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವಿರುವುದು, ಗ್ರಾಮಸುಡುವಲ್ಲಿ, ಮನೆಸುಡುವಲ್ಲಿ, ಮರಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವಿರುವುದು; ಯುದ್ಧವಾಗುವಲ್ಲಿ, ಪರಧನ ವಿದ್ಧುಸವಾಗುವಲ್ಲಿ, ಸಿಡಿಮದ್ದಿನ ಪಟಾಕಿ ಹಾಲಸುವಲ್ಲಿ, ದರೋಡೆ ಹಾಕುವಲ್ಲಿ, ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವಿರುವುದು; ಜಲಚರ, ಸ್ಥಲಚರ, ನಭಚರ, ಜೀವಗಳ ಬೇಟೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ, ಜೀವಗಳನ್ನು ಸಾಯಿಸುವಲ್ಲಿ, ಹಿಡಿಯುವಲ್ಲಿ, ಬಂದೀಗೃಹದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿ ಇಡುವಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವಿರುವುದೆಲ್ಲವೂ ಹಿಂಸಾನಂದ ರೌದ್ರಧ್ಯಾನವಿದೆ.

ರೌದ್ರ ಧ್ಯಾನಿಯ ಸ್ವಭಾವವು ನಿರಂತರ ನಿರ್ದಯವಿರುತ್ತದೆ, ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಕ್ರೋಧವು ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಿರುತ್ತದೆ. ಮದದಿಂದ ಉದ್ವೃತ ಪಾಪಬುದ್ಧಿರೂಪನಿರುತ್ತಾನೆ, ಪಾಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣತಾಯುಕ್ತನಿರುವನು, ಪರಲೋಕದ ನಾಸ್ತಿ, ಧರ್ಮ-ಅಧರ್ಮದ ನಾಸ್ತಿ ಮನ್ನಿಸುವಂಥವನಿದ್ದಾನೆ. ರೌದ್ರ ಧ್ಯಾನಿಯ ಪಾಪಕರ್ಮದೊಳಗೆ ಮಹಾನಿಪುಣತೆಯಿಂದ ಆನೇಕ ಕುಬುದ್ಧಿಗಳು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಪಾಪದ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿಪುಣತೆಯಿರುವುದು, ನಾಸ್ತಿಕ ಮತದ ಸ್ಥಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾನಿಪುಣತೆಯಿದೆ, ಹಿಂಸೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗದ ಅಧಿಕತೆಯಿದೆ, ನಿರ್ದಯಿಗಳ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಿರುವುದು ಅದು ಎಲ್ಲವು ಹಿಂಸಾನಂದ ರೌದ್ರಧ್ಯಾನವಿದೆ.

ಯಾರಿಂದ ತಮ್ಮ ವಿಷಯ ಕಷಾಯಗಳು ಪುಷ್ಪವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅವರ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಇವರುಗಳ ಘಾತವು ಯಾವ ಉಪಾಯದಿಂದ ಆಗುವುದು, ಇವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ರುಚಿಯಿದೆ, ಇವರನ್ನು ಮೂಲದಿಂದಲೇ ವಿದ್ಧುಸ ಮಾಡಿ ಬಿಡುವಲ್ಲಿ ಯಾರು ನಿಪುಣರಿದ್ದಾರೆ, ಇವರು ಎಷ್ಟು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸಾಯುವರು ? ಯಾವಾಗ ಇವರು ಸತ್ತು ಹೋಗುವರು ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಬಚ್ಚಿಕೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸುವೆನು, ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜೆ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವೆನು, ವೈರಿಗಳ ನಾಶದ ಸಲುವಾಗಿ ಅನ್ಯರಿಗೆ ಧನವಿತ್ತು ಜಪ ಮಾಡಿಸುವುದು, ದುರ್ಗಾಪಾಠ ಮಾಡಿಸುವುದು, ತಮ್ಮ ತಲೆಗೂದಲು-ದಾಡಿ ತೆಗೆಯದಿರುವುದು, ಕೂದಲು ಬೆಳೆಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಿಡುವುದು ಅದೆಲ್ಲವೂ ಹಿಂಸಾನಂದವಿದೆ.

ಜಲಚರ, ಸ್ಥಲಚರದ ವಿಕಲತ್ರಯ, ನಭಚರ ಜೀವಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯುವಲ್ಲಿ, ಬಲಿ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ, ಬಂಧಿಸುವಲ್ಲಿ, ಭೇದಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಾವನಿಗೆ ಯತ್ನವಿದೆ ಮತ್ತು ಜೀವಗಳ ನಖ, ನೇತ್ರ, ಚರ್ಮ ಕಿತ್ತುವಲ್ಲಿ, ಜೀವಗಳನ್ನು ಕಾದಾಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಾವನಿಗೆ ಅತಿ ಅನುರಾಗವಿದೆ ಅವನಿಗೆ ಹಿಂಸಾನಂದವಿದೆ. ಈತನ ವಿಜಯ, ಈತನ ಪರಾಜಯ, ಈತನ ತಿರಸ್ಕಾರ, ಈತನ ಮರಣ, ಈತನ ಧನದ ಹಾನಿ, ಈತನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುತ್ರರ ಮರಣ-ವಿಯೋಗವಾಗಲೆಂದು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗುವುದನ್ನು ಕೇಳುವಲ್ಲಿ, ನೋಡುವಲ್ಲಿ, ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವಿರುವುದು ಅದು ಹಿಂಸಾನಂದವಿದೆ.

